

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Сумський державний університет
Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту Кафедра
бухгалтерського обліку та оподаткування

«До захисту допущено»

Завідувач кафедри

Жанна Олексіч

(підпис) (ім'я та прізвище)

_____ 2024 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня бакалавр

зі спеціальності _____ 071 «Облік та оподаткування» _____,
(код та назва)

Освітньо-професійної програми «Облік і аудит» _____
(освітньо-професійної / освітньо-наукової) (назва програми)

на тему : Облік і аналіз розрахунків з бюджетом за податком на доходи
фізичних осіб

Здобувачки групи: ОП-01а Жартовської Марини Вікторівни

(шифр групи) (прізвище, ім'я, по батькові)

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень.
Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання
на відповідне джерело.

Марина ЖАРТОВСЬКА

(підпис)

(Ім'я та ПРІЗВИЩЕ здобувача)

Керівник доцент, д.е.н., професор Наталія ВИННИЧЕНКО _____

(посада, науковий ступінь, вчене звання, Ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

(підпис)

Консультант: фінансовий директор ТОВ «Юрист і Бухгалтер»

Інна Москаленко

(посада, науковий ступінь, вчене звання Ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

(підпис)

Суми – 2024

Міністерство освіти і науки
України Сумський державний
університет Навчально-
науковий інститут бізнесу,
економіки та менеджменту
Кафедра бухгалтерського обліку та оподаткування

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри

_____ Жанна ОЛЕКСІЧ
(підпис) (Ім'я та ПРИЗВИЩЕ)
_____ 2024 р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ
(спеціальність 071 «Облік і оподаткування»)
студентці 4 курсу, групи ОП-01-а
Жартовської Марини Вікторівни

1. Тема роботи: «Облік і аналіз розрахунків з бюджетом за податком на доходи фізичних осіб» затверджена наказом по університету №0611-VI від 31.05.2024 року.
2. Термін подання студентом закінченої роботи 07.06.2024 року.
3. Мета кваліфікаційної роботи полягає в дослідженні теоретичних та практичних аспектів організації обліку та аналізу податку на доходи фізичних осіб на основі ТОВ РВО «Квітка».
4. Об'єктом дослідження є процес організації та методології обліку та аналізу податку на доходи фізичних осіб Товариства з обмеженою відповідальністю РВО «Квітка».
5. Предмет дослідження: сукупність теоретичних, практичних і методологічних аспектів організації обліку й аналізу податку на доходи фізичних осіб.
6. Кваліфікаційна робота виконується на основі монографічних видань, наукових статей, тез наукових конференцій наукових результатів дисертаційних досліджень вітчизняних та зарубіжних науковців у сфері бухгалтерського обліку, присвячені проблематиці нарахування податку на доходи фізичних осіб, дані Державної Статистики, фінансового звіту ТОВ РВО «Квітка».
7. Орієнтований план кваліфікаційної роботи, терміни подання розділів керівникові та зміст завдань для виконання поставленої мети.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ЗДІЙСНЕННЯ РОЗРАХУНКІВ З
БЮДЖЕТОМ З ПДФО- 30.04.2024 р.

У розділі 1:

розглянути історичні аспекти виникнення розрахунків з бюджетом; розкрити економічну сутність податку на доходи, фізичних осіб; проаналізувати нормативно-правове регулювання податку на доходи фізичних осіб.

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ ЗА РОЗРАХУНКАМИ З БЮДЖЕТОМ ЗА ПОДАТКОМ НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ НА ПІДПРИЄМСТВІ – 14.05.2024 р.

У розділі 2:

надати загальну організаційно економічну характеристика підприємства; проаналізувати організацію обліку і аналізу ПДФО на підприємстві; провести аналіз ролі ПДФО в бюджеті, запропонувати шляхи удосконалення системи оподаткування податку на доходи фізичних осіб та запропонувати шляхи вдосконалення системи оподаткування податку на доходи фізичних осіб .

1. Консультації з роботи:

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	Винниченко Н.В., доцент кафедри бухгалтерського обліку та оподаткування		
2	Винниченко Н.В., доцент кафедри бухгалтерського обліку та оподаткування		

2. Дата видачі завдання: «04» квітня_2024_року

Керівник кваліфікаційної роботи:

доцент, д.е.н., професор
(науковий ступінь, вчене звання, посада)

(підпис)

Н.В. Винниченко
(ініціали, прізвище)

Завдання до виконання одержав:

Здобувачка групи ОП-01а
(науковий ступінь, вчене звання, посада)

(підпис)

М. В. Жартовська
(ініціали, прізвище)

АНОТАЦІЯ

кваліфікаційної роботи на здобуття освітнього ступеня бакалавр
на тему: «Облік і аналіз розрахунків з бюджетом за податком на доходи
фізичних осіб»

здобувача Жартовської Марини Вікторівни

Основний зміст кваліфікаційної бакалаврської роботи викладено на 50 сторінці, зокрема список використаних джерел із 50 найменувань, який розміщено на 5 сторінках. Робота містить 13 таблиць, а також 1 додаток, розміщених на 1 сторінці

Актуальність теми дослідження визначається тим, що функціонування держави залежить від ефективності функціонування податкового механізму. ПДФО виступає ключовим податком в бюджетоутворенні. А підприємства повинні вчасно та відповідно до законодавства сплачувати ПДФО.

Метою кваліфікаційної роботи бакалавра є дослідження теоретичних та практичних аспектів організації обліку та аналізу податку на доходи фізичних осіб на основі ТОВ РВО «Квітка».

Об'єктом дослідження кваліфікаційної роботи бакалавра є процес організації та методології обліку та аналізу податку на доходи фізичних осіб Товариства з обмеженою відповідальністю РВО «Квітка».

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, практичних і методологічних аспектів організації обліку й аналізу податку на доходи фізичних осіб.

Під час написання кваліфікаційної роботи бакалавра було використано такі методи: спостереження, порівняння, аналіз, узагальнення, синтез і тд.

За результатами дослідження було сформульовано висновки:

– Діяльність кожного підприємства передбачає наявність найманих працівників, а отже наявність необхідності сплати податку на доходи фізичних осіб;

- Запропоновано на загальному рівні перехід до прогресивного методу оподаткування, а також додаткові пільги для сімей навіть з однією дитиною, що могло б покращити демографічну ситуацію в даний момент;
- Рекомендовано підприємству оновити програмне забезпечення задля підвищення ефективності ведення та подання звітності до контролюючих органів.

Ключові слова: податок на доходи фізичних осіб, ПДФО, аналіз надходжень податку на доходи фізичних осіб, облік податку на доходи фізичних осіб.

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ЗДІЙСНЕННЯ РОЗРАХУНКІВ БЮДЖЕТОМ З ПДФО	3 9
1.1. Історичні аспекти виникнення податку на доходи фізичних осіб	9
1.2 Визначення поняття та економічна сутність ПДФО	13
1.3 Нормативно-правове регулювання ПДФО	16
РОЗДІЛ 2 ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ ЗА РОЗРАХУНКАМИ З БЮДЖЕТОМ ЗА ПОДАТКОМ НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	19
2.1. Організаційна характеристика підприємства.....	19
2.2 Організація обліку і аналізу ПДФО на підприємстві	25
2.3 Аналіз ролі ПДФО в бюджеті України	28
2.4 Шляхи вдосконалення системи оподаткування податку на доходи фізичних осіб	33
ВИСНОВКИ.....	42
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	44
ДОДАТКИ.....	50

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Дослідження системи оподаткування фізичних осіб (ПДФО) відзначається великою актуальністю з багатьох перспектив. Почнемо з того, що функціонування держави залежить від ефективності функціонування податкового механізму. ПДФО виступає ключовим податком в державному бюджетоутворені. Податок на доходи фізичних осіб може мати вплив на стимулювання чи, навпаки, гальмування економічного розвитку. Дослідження в цій сфері може допомогти встановити оптимальні податкові ставки та механізми для сприяння підприємницької діяльності та інвестицій.

ПДФО є важливим джерелом доходів для бюджету і тож дослідження ефективності цієї системи допомагає у пошуку вирішення питань бюджетного планування та розподілу ресурсів для соціальних економічних потреб.

Теоретичні та практичні аспекти оподаткування фізичних осіб розглядали такі вітчизняні вчені: Л. О. Березовська, О. Десятнюк, В. Дронів, А. Духновська, Л. Задорожня, О. Кратт, А. Крисоватий, С. Михайленко, О. Непочатенко, Н. Слободянюк, О. Тулай, Т. Чижова, К. Швабій, Р. Шевченко та інші.

Метою кваліфікаційної роботи бакалавра є дослідження теоретичних та практичних аспектів організації обліку та аналізу податку на доходи фізичних осіб на основі ТОВ РВО «Квітка».

Для досягнення мети кваліфікаційної роботи поставлено для вирішення наступні завдання:

- Дослідження еволюції податку на доходи фізичних осіб та трактування його сутності;
- Дослідити теоретичні засади справляння податку на доходи фізичних осіб;
- Визначити основні фактори впливу на податок на доходи фізичних осіб;

- Дослідити організацію обліку та аналізу податку на доходи фізичних осіб на підприємстві;
- Запропонувати шляхи вдосконалення нарахування і сплати податку на доходи фізичних осіб..

Об'єктом дослідження кваліфікаційної роботи бакалавра є процес організації та методології обліку та аналізу податку на доходи фізичних осіб Товариства з обмеженою відповідальністю РВО «Квітка».

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, практичних і методологічних аспектів організації обліку й аналізу податку на доходи фізичних осіб.

Методи дослідження. Метод порівняльного аналізу полягає у порівнянні систем оподаткування фізичних осіб у різних країнах, а також у різні періоди часу. Теоретичний аналіз передбачає вивчення наукових праць, статей, монографій, підручників, законодавчих актів та інших джерел, що стосуються системи оподаткування фізичних осіб. Це допомагає визначити основні концепції, принципи та підходи до оподаткування, що використовуються у світовій та національній практиці. Системний підхід передбачає розгляд системи оподаткування як комплексного явища, що включає взаємодію різних елементів (економічних, соціальних, політичних, правових) та аналіз їхнього впливу на загальну ефективність системи. Це дозволяє побачити систему оподаткування в її цілісності та виявити основні чинники, що визначають її функціонування.

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ТА РОЗРАХУНКІВ З БЮДЖЕТОМ

1.1. Історичні аспекти виникнення податку на доходи фізичних осіб

Як і інші податки, податок на доходи фізичних осіб являє собою ключовий елемент в системі оподаткування в багатьох країнах світу. Його поява та розвиток пов'язані із розвитком системи державних фінансів, а також із потребою в забезпеченні бюджету країни задля виконання основних функцій: соціальної, економічної, адміністративної.

Беручи до уваги історичний аспект, можемо сказати що податок на доходи фізичних осіб, а точніше його перші форми, зародились в стародавні часи, коли з'явилась необхідність в стягненні податків для наповнення бюджету заради фінансування воєн та інших потреб. Але більш звична та наближена до сучасності система податку на доходи фізичних осіб почала своє формування у XIX столітті.

Наприклад, Великобританія ввела ПДФО у 1799 році, так як через війни уряд потребував додаткових коштів. Проте потім податок був скасований у 1816 році, а потім поновлений у 1842 році і з того моменту став невід'ємною частиною британської податкової системи.

Якщо брати стародавні часи, то аналогом ПДФО можна назвати десятину, котра існувала в Київській Русі. Виходячи з назви, даний податок складав 10%, котрі люди віддавали від своїх доходів на користь релігійних установ. Підґрунтям для впровадження десятини стало хрещення Русі у 988 році Князем Володимиром Святославичем, котрий після прийняття християнства Київською Руссю, і ввів десятину як обов'язковий податок для всіх жителів [51]. Такий хід був зроблений з метою фінансування церков і їх діяльності, а також для утримання церковних споруд. Крім того, десятина йшла і на допомогу бідним, сиротам, вдовам та іншим соціально незахищеним верствам населення. Шукаючи свідчення про десятину, варто почати пошуки

із «Повісті минулих літ», в якій описано як князь Володимир розпорядився виділяти 10% своїх доходів на утримання церкви.

Також подоба десятини або ж сучасного ПДФО була введена у Китаї. Китайській імператор ВангМанг запровадив 10% на роботу майстрів та спеціалістів [1, с. 24]. Даний податок ніс в собі декілька цілей:

- Введення додаткового податку мало було збільшити обсяг надходжень до державної казни, що могло б дати можливість фінансувати різні соціальні та економічні проекти – забезпечення державного доходу;
- Планувалось, що податок міг би допомогти в контролі та регулюванні діяльності майстрів та спеціалістів. Такий хід мав вплинути на ціноутворення та якість роботи – регулювання ринку праці;
- Ще однією ціллю ВангМанга було урівнення бідних та багатих. Оподатковуючи майстрів та спеціалістів, планувалось перерозподіляти багатство –соціальна рівність.

Проте якими б позитивними не здавались цілі, така реформа мала негативні наслідки. Реформи Ванг Манга викликали спротив та невдоволення серед заможних та впливових верств, котрі почали втрачати частку своїх доходів і привілеїв. Тож серед негативних наслідків виокремити можна такі [1, с. 24]:

- Надмірні реформи Ванг Манга призвели до економічної нестабільності, так як вони викликали протести та незадоволення серед населення та економічних труднощів;
- Так як страждали гаманці чиновників та інших багатих верств населення, то виникала політична опозиція, так як вони чинили опір нововведенням і ослаблювали політичні позиції Ванг Манга;
- Ванг Манг втратив підтримку населення, хоч і мав за ціль досягнення загального добробуту. Проблема була в неправильному впровадженні та непередбачених наслідках, котрі все знижували та знижували довіру до його правління.

В усі часи існування держав і відповідно податків, ставлення до них було мінливим. Наприклад, філософ та теолог середньовіччя Тома Аквінський вважав податки пограбуванням народу. Але не в загальному сенсі, так як він виступав проти несправедливого обкладення народу податками. Філософ ніс думку про те, що податки повинні бути справедливими, нести на меті загальне благо, сприяти підтримці соціально незахищених верств населення. Також він наголошував на тому, що податки повинні сприйматися як моральний обов'язок громадян, так як всі повинні робити свій внесок у розвиток держави, суспільного блага і порядку.

Немалий внесок у розвиток системи оподаткування зробив Ж.Сімонді. Він був першим, хто розглядав податок як плату за послуги, котрі надає держава. Також як і багато філософів та економістів, він виступав за соціальну рівність та підкреслював важливість соціального аспекту економіки і звертав увагу на наслідках нерівності. Серед основних ідей Ж.Сімонді було і прогресивне оподаткування, за якого багатші верстви населення віддають більшу частку своїх доходів. Такий підхід зменшував розрив між бідними та багатими, а також сприяє справедливому розподілу податкового навантаження. Крім того він критикував класичну економіку, так як на його думку вона надто була зосереджена на виробництві і недостатньо уваги приділялось розподілу, що спричиняло підрив економічної стабільності та соціального миру.

Варто згадати і про Англію та Пруссію, котрі також вводили податок на доходи осіб. Англія на той момент вирішила використати малопрогресивний підхід. Суть полягала в тому, що з населення стягувались 2 пенса з фунта у разі, якщо дохід особи складав більше шестидесяти фунтів [51]. Особи, котрі отримували дохід більше двохсот фунтів, обкладалися податком обсягом до 2 шилінгів з фунта. Тож розмір ставки коливався від 0.83% до 10%. У Пруссії ж використали інший підхід і розділили населення на класи, для кожного класу був встановлений окремий відсоток, котрий повинні були сплачувати. В 1821 році систему переглянули та було вирішено розширити класи до 4:

- працівники та прислуга;
- сільські жителі;
- землевласники, торговці;
- заможні люди.

Говорячи про еволюцію податку на доходи фізичних осіб в Україні, то він багато разів був реформований за свою недовгу історію. Найбільш вагомої фіскальної ролі ПДФО набуває в 2014 році після проведення реформи децентралізації. Знову почалися розмови про реформу серед законодавців щодо переходу до прогресивної системи оподаткування, проте до даного моменту так нічого і не було зроблено.

В Додатку А наведено етапи еволюції ПДФО в Україні. Варто зауважити, що етапи співпадають із часом проведення податкових реформ.

Далі охарактеризуємо основні етапи розвитку ПДФО із 1991 року (Додаток А) [2, с. 44–45; 3; 4, с. 104].:

- 1) перший етап характеризувався функціонуванням щедулярного нарахування податку. З ухваленням у 1993 р. Декрету Кабінету Міністрів України «Про прибутковий податок з громадян», відбувся перехід з щедулярної до глобальної системи оподаткування. Ним встановлені єдині ставки податку для всіх категорій платників і видів доходів;
- 2) ще однією тенденцією є еволюція об'єкта оподаткування. Прийняття декрету Кабінету міністрів в 1993 р. призвело до зміни принципу оподаткування доходу з роздільного до сукупного;
- 3) така ж тенденція спостерігається і в граничних ставках оподаткування. До 1993 р. вони зростали, після чого ми можемо спостерігати перехід до більш ліберального оподаткування. З 2011 р. відбувся перехід до малопрогресивної системи оподаткування, дозволив знизити граничну ставку всього до 17% (20%);
- 4) щодо оподаткування доходів, відмінних від основного доходу (заробітної плати), то існує тенденція переходу із прогресивного підходу до пропорційного із застосуванням додаткових ставок;

- 5) розширення бази оподаткування, в тому числі і за рахунок декларування доходів;
- 6) зниження регулятивної важливості ПДФО;
- 7) підвищення ролі ПДФО як основного джерела надходжень місцевих бюджетів.

Отже, перші зачатки формування податку на доходи фізичних осіб спостерігаються ще в стародавні часи. Хоч на різній території і була різна система впровадження податку, проте сутність всюди залишалась та залишається однаковою.

1.2 Визначення поняття та економічна сутність ПДФО

Оподаткування доходів фізичних осіб виконує роль фінансового важеля соціально-економічних процесів і є немалоцінним джерелом формування ресурсів бюджету, так як має прямий вплив на обсяг та структуру доходів платників податків, рівень можливих заощаджень, рівень діяльності громадян у сфері інвестицій. У таблиці 1.2 виокремлено думки науковців щодо трактування ПДФО.

Таблиця 1.1 – Визначення сутності податку на доходи на фізичних осіб

Науковець	Визначення
Дулік Т.	ПДФО розглядається як стабілізатор фінансової системи, базуючись на об'єктивній властивості податку «зростати у період економічного піднесення значнішими темпами, ніж збільшуються доходи його платників, а в період економічного спаду зменшуватись повільніше, аніж особисті доходи» [5, с. 150]
Шевченко Р.Ю.	Вважає податок на доходи фізичних осіб найдинамічнішим податком із усіх, а також таким як найефективніший інструмент регулювання циклічних коливань [6, с. 103]
Безверхий К.	«загальнодержавний податок, що нараховується на доходи фізичних осіб та сплачується безпосередньо платником або податковим агентом відповідно до норм ПКУ.» [7, с. 27]
Вознюк О.	Трактує роль Податку на доходи фізичних осіб як джерело формування місцевого бюджету [8]

Повертаючись до історії та дивлячись на розвиток сьогодення, можна сказати, що ПДФО став частиною системи оподаткування багатьох країн через збільшення індивідуальних доходів, а також їх різноманіттям (нерухомість, подарунки, цінні папери та інші доходи) та сконцентруванням в однієї особи, що дало поштовх до того щоб зробити сукупне оподаткування доходів.

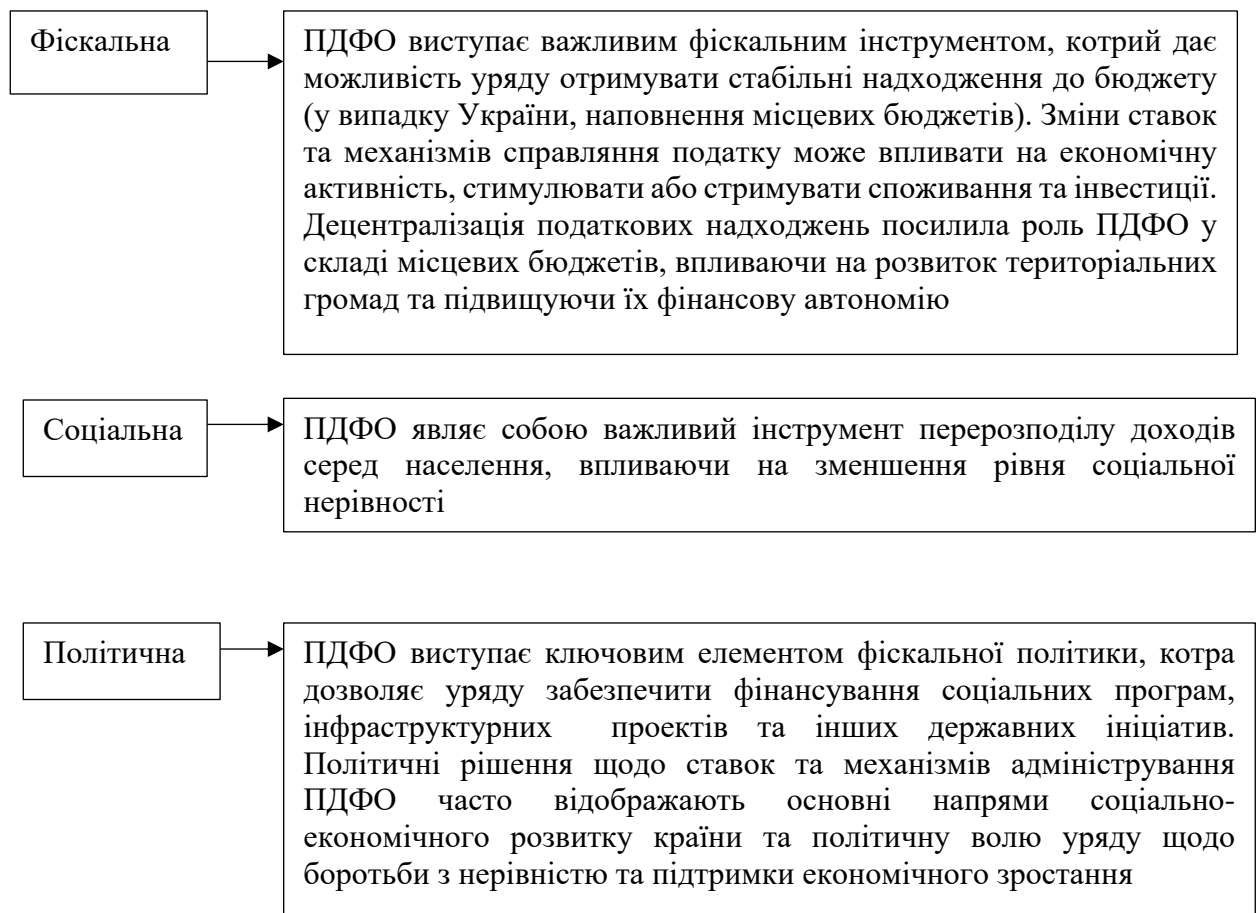


Рисунок 1.1 – Характеристика ПДФО [3, с.343]

Переваги ПДФО визначаються через його місце та роль в оподаткуванні та є такими:

- Обкладання платника податком реалізується відповідно до його платоспроможності (проте таке визначення більш підходить для прогресивного методу);

- Використання прогресивного методу оподаткування та встановлення неоподаткованого мінімуму доходів громадян є свідченням соціальної справедливості;
- Завдяки розумінню наявності різноманітності видів доходів, дозволяє обкладати податком доходи із різних джерел та встановлювати відповідні ставки;
- Є фактором впливу на структуру доходів населення, а отже впливає і на потреби населення;
- Можна вважати однією із найбільш ефективних інструментів оподаткування, так як дозволяє охопити основне джерело, з якого стягуються податки – чистий дохід суспільства.

Вище представлено характеристики податку на доходи фізичних осіб, як економічної категорії (рис.1.1.).

Щоб більш ширше зануритись у розуміння економічної сутності податку на доходи фізичних осіб, варто розкрити функції, котрий виконує даний податок:

- Фіскальна функція. ПДФО відіграє важливу роль у наповненні бюджету, так як є одним із основних джерел надходжень до місцевих бюджетів і відіграє ключову роль у фінансуванні соціальних програм, освіти, охорони здоров'я та інших суспільно важливих секторів;
- Перерозподільча функція. Соціальна справедливість: за використання прогресивної шкали оподаткування, зменшується економічна нерівність. Підтримка вразливих верств населення: зібрані кошти можуть бути спрямовані на підтримку, наприклад, малозабезпечених верств населення через соціальні виплати та субсидії. Наразі в Україні збільшується кількість людей з інвалідністю та птср, тому державі потрібно піклуватися про даних людей та їх комфорт, шляхом виділення коштів на програми для постраждалих, встановлення пандусів і тд.;

- Стимулююча функція. Економічне стимулювання: змінення рівня ставок ПДФО, як було сказано вище, впливає на економічну активність населення. Зниження податкового навантаження стимулює зростання інвестиційної діяльності та споживання. Стимулювання підприємницької діяльності: ліберизація податкового навантаження дає поштовх до розвитку середнього та малого бізнесів;
- Регулююча функція. ПДФО може бути використаний в якості інструменту антициклічної фіскальної політики. Під час спадів в економіці зниження податкових ставок може підтримувати споживчий попит. У розрізі контролю за доходами ПДФО сприяє офіційному обліку доходів населення, що допомагає боротися з тіньовою економікою та забезпечує прозоре фінансове становище. Проте варто зауважити, що надто високі ставки податку навпаки сприяють переходу доходів в тінь та підштовхують громадян шукати способи мінімізувати свої податки напівлегальними шляхами, користуючись прогалинами чи недосконалим трактуванням ПКУ.

Отже, ПДФО є ключовим важелем регулювання економіки, що можна бачити із тих функцій, котрі виконує податок. Вчені трактують визначення по-різному, проте прослідковується спільна сутність – наповнення бюджету та інструмент впливу на стабільність системи.

1.3 Нормативно-правове регулювання ПДФО

Нормативно-правове регулювання податку на доходи фізичних осіб в Україні базується на законодавчих актах та нормативно-правових документах, що визначають порядок його збору, облік та сплати. До головних документів, котрі регулюють ПДФО, відносять:

- Податковий кодекс України. Він є основним законодавчим актом, що регулює систему оподаткування в країні. В ньому зазначено основні

принципи оподаткування та встановлено основні положення щодо ставок податку, об'єктів та суб'єктів оподаткування;

- Постанови Кабінету Міністрів України регулюють питання адміністрування ПДЮ, встановлюють порядок збору, обліку та звітності податку;
- Міжнародні угоди з питань уникнення подвійного оподаткування визначають правила оподаткування доходів, отриманих фізичними особами за кордоном, та встановлюють механізми уникнення подвійного оподаткування.

Дані нормативно правові акти встановлюють права та обов'язки суб'єктів оподаткування, а також механізми застосування податкового законодавства з метою забезпечення ефективного функціонування системи оподаткування в країні.

Питання, що стосуються порядку нарахування та сплати ПДФО відображені у IV розділі ПКУ.

Платниками податку є [41]:

- 1) фізична особа - резидент, яка отримує доходи як з джерела їх походження в Україні, так і іноземні доходи;
- 2) фізична особа - нерезидент, яка отримує доходи з джерела їх походження в Україні;
- 3) податковий агент.

Уточнюючи визначення, податковий агент – це фізична або юридична особа, яка зобов'язана нараховувати, утримувати та перераховувати до бюджету податки з доходів, що виплачуються іншим особам. Іншими словами, податковий агент виступає посередником між платником податків і державою, забезпечуючи своєчасне і правильне утримання та перерахування податкових платежів [41]. Прикладом податкового агента є роботодавець, який утримує податок на доходи фізичних осіб (ПДФО) із заробітної плати своїх працівників і перераховує його до державного бюджету. Іншими прикладами можуть бути банки, що утримують податки з процентів за депозитами, або компанії, що

виплачують дивіденди та утримують з них відповідні податки. Податкові агенти відіграють важливу роль у системі оподаткування, оскільки забезпечують стабільні надходження до бюджету та допомагають державі здійснювати контроль за сплатою податків.

РОЗДІЛ 2 ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ ЗА РОЗРАХУНКАМИ З БЮДЖЕТОМ ЗА ПОДАТКОМ НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ НА ПІДПРИЄМСТВІ

2.1. Організаційна характеристика підприємства

За основу було взято підприємство, котрому надає консалтингові послуги ТОВ «Юрист і Бухгалтер» - Товариство з обмеженою відповідальністю «рекламно-виробниче об'єднання «Квітка»». Статутний капітал підприємства становить 65 тисяч гривень, а основним видом діяльності є 73.11 рекламні агентства. Також товариство займається виготовленням друкарських форм і наданням інших поліграфічних послуг, інші види роздрібної торгівлі поза магазинами, інші види видавничої діяльності.

Аналізуючи фінансову звітність, можна сказати що підприємство є дохідним, що можна побачити на рис.2.1.

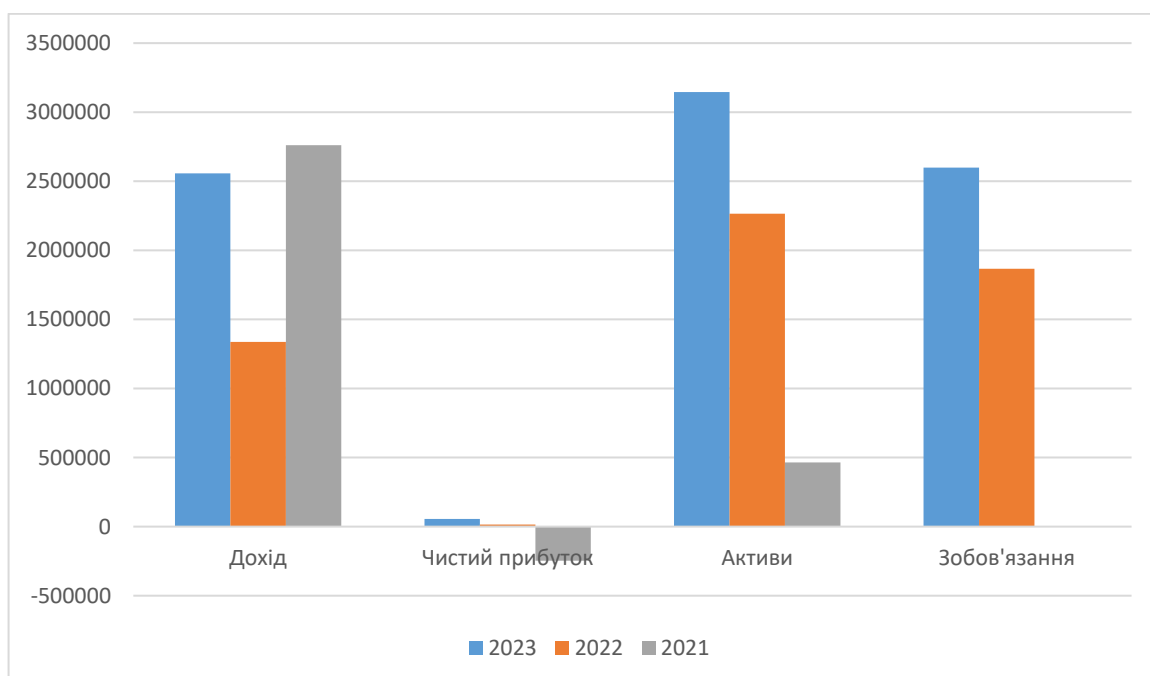


Рис 2.1 – Фінансовий стан підприємства.

Як показує дана діаграма, підприємство має позитивну динаміку розвитку. Найбільш яскравим показником виступає зростання активів та чистого прибутку. Компанія забезпечує стабільну зайнятість для своїх працівників, утримуючи постійну кількість робочих місць протягом останніх років. Кількість працівників у 2023 році становила 10 осіб, що свідчить про сталий характер підприємства. Стабільність доходів та прибутку компанії також сприяє забезпеченню соціальної стабільності для працівників.

Вважаємо за доцільне також представити діаграму з отримання грошових коштів через транзакції, котрі були здійснені як оплата замовниками послуг та товарів (рис.2.2).

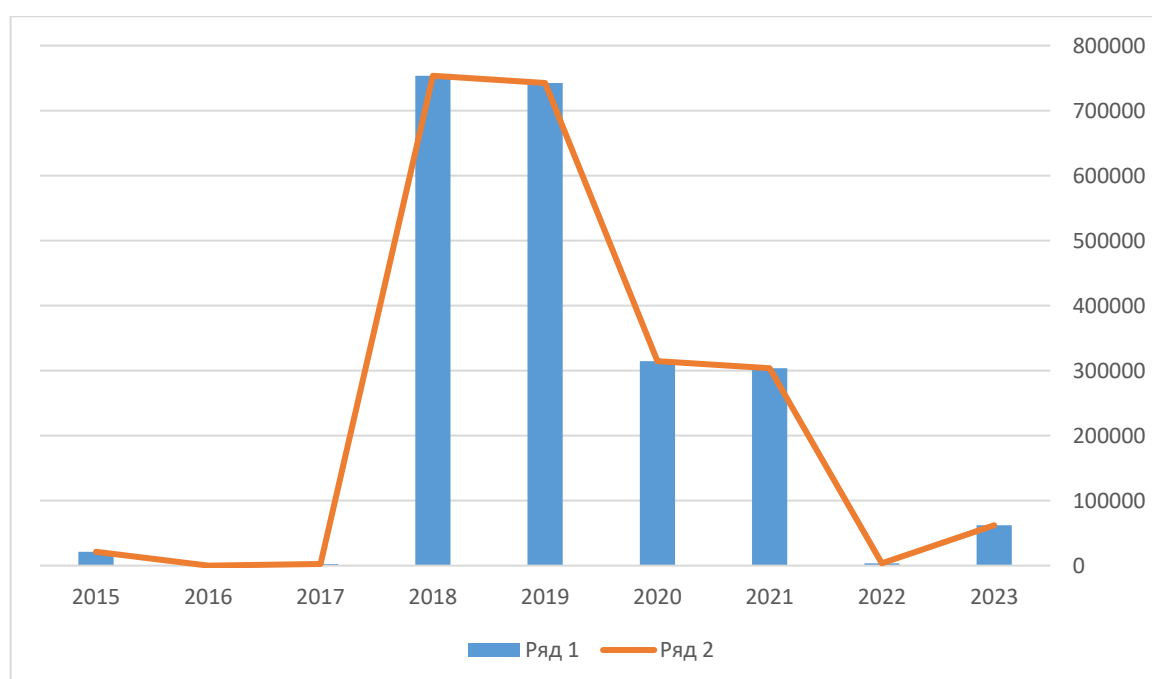


Рис.2.2-Надходження за рахунок надання послуг та товарів

ТОВ «Рекламно-виробниче об'єднання „Квітка“» забезпечує стабільну зайнятість для 10 осіб, створюючи сприятливі умови для роботи та професійного розвитку. Серед працівників є один співробітник з інвалідністю, що свідчить про соціальну відповідальність компанії та її зусилля у створенні інклюзивного робочого середовища.

Компанія дотримується всіх вимог щодо оподаткування доходів фізичних осіб (ПДФО), забезпечуючи своєчасну та повну сплату податків за

своїх працівників, включаючи спеціальні пільги та відрахування, які передбачені для працівників з інвалідністю. Це не лише підтримує соціальну відповідальність підприємства, але й підвищує його репутацію на ринку праці та серед партнерів.

З огляду на те, що підприємство має в штаті працівника з інвалідністю, доцільним є розглянути особливості нарахування ПДФО та ПСП в даному випадку. Нижче представимо інформацію про нарахування заробітної плати у 2024 році за місяць (табл. 2.1).

Таблиця 2.1 – Нарухування заробітної плати за лютий 2024 року

Працівник	Сума доходу		Сума ПДФО		Сума військового збору	
	Нарахованого	Виплаченого	нараховано	перерахованого	Нараховано	перерахованого
Куксова Т.О.	8680	8680	1562,4	1562,4	130,2	130,2
Прусов А.Д.	1550	1550	-	-	23,25	23,25
Шевченко Г.О.	8150	8150	1467	1467	122,25	122,25
Нагорний А.В.	7258,32	7258,32	1306,5	1306,5	108,87	108,87

Працівник Прусов має або інвалідність або ж іншу причину для отримання ПСП і ПДФО йому не нараховано. Проте військовий збір стягується з кожного працівника і пільг не передбачено, тож $1550 * 0,015 = 23,25$ грн військового збору, який стягнули із платника Прусова.

Податкова соціальна пільга (ПСП) – сума, на яку працівник, як платник ПДФО, отримує право зменшити свій загальномісячний оподатковуваний дохід у вигляді заробітної плати (премії, компенсації, винагороди тощо) від одного роботодавця. Можливість застосування ПСП обмежена розміром його місячного доходу [9]. ПСП може бути застосована лише в тому випадку, коли розмір доходу працівника не перевищує граничний розмір доходу.

Граничний розмір доходу в 2024 = $3028 * 1,4 = 4240$ грн

Базовий розмір ПСП, яка може застосовуватися до працівника, розмір доходу якого не перевищує граничний і він не має особливих умов для

нарахування підвищеної ПСП, становить 50% розміру прожиткового мінімуму працездатної особи.

З 1 січня 2024 року базова ПСП=3028*0,5=1514 грн.

Наприклад, якщо зарплата працівника становить 4000 грн, то ПДФО буде наховано таким чином: ПДФО=(4000-1514)*0,18=447,48.

Варто зазначити, що з 1 квітня 2024 року було встановлено мінімальну заробітну плату у розмірі 8000 грн, а отже виплачувати оклад менший МЗП при умові, що працівник відпрацював норму часу, заборонено законодавством. Із цього виходить, що на ПСП мають право такі категорії:

- для яких встановлено неповний робочий час;
- які були прийняті чи звільнені в середині місяця і не відпрацювали повний місяць;
- які мають двох або більше дітей до 18 років.

Податкова соціальна пільга може стосуватися лише заробітної плати, що отримана від одного роботодавця, і не може стосуватися інших видів доходу, таких як стипендії чи доходи від підприємницької діяльності.

Податкова соціальна пільга може бути [41]: базова 100%, підвищена 150%, підвищена 200%

Право на підвищену ПСП мають працівники, у котрих є 2 та більше дітей віком до 18 років. При тому граничний дохід збільшується пропорційно кількості дітей (див табл. 2.2)

Таблиця 2.2 – Граничний розмір доходу для застосування ПСП, в залежності від кількості дітей

Кількість дітей	Обчислення	Граничний розмір доходу
2	4240*2 дітей	8480 грн
3	4240*3дітей	12720 грн
4	4240*4 дітей	16960 грн
5	4240*5 дітей	21200 грн

За таким же принципом розраховується і розмір ПСП на дітей, котрий також залежить від кількості дітей до 18 років (див табл.2.3).

Далі перелічимо категорії громадян, котрі мають право на підвищену податкову соціальну пільгу 150% [41]:

- одинокій матері (батьку), вдові (вдівцю) або опікуну чи піклувальнику в розрахунку на кожну дитину віком до 18 років;
- особі, яка утримує дитину з інвалідністю в розрахунку на кожну дитину віком до 18 років;
- особі, яка постраждала внаслідок аварії на ЧАЕС (1 та 2 категорії);
- особі, яка є учнем, студентом, аспірантом, ординатором, ад'юнктом;
- особі з інвалідністю I або II групи, у тому числі з дитинства;
- особі, якій призначена довічна стипендія у зв'язку з переслідуваннями за правозахисну діяльність, включаючи журналістів;
- учаснику бойових дій на території інших країн у період після Другої світової війни.

Таблиця 2.3 – ПСП по ПДФО у 2024 році

ПСП	2024 р
Базова 100%	1514,00 грн
Підвищена 150%	2271,00 грн
Підвищена 200%	3028,00 грн
Граничний дохід	4240,00 грн
Базова пільга на дітей	1514, 00 грн*кількість дітей
Підвищена пільга на дітей	2271, 00 грн*кількість дітей
Граничний дохід для права на пільгу на дітей	4240,00 грн*кількість дітей

Варто зауважити, що підвищена ПСП 200% на практиці майже не використовувалась, так як категорії для отримання ПСП є особливими. Тож підвищена ПСП 200% надається [41]:

- Героям України;
- особам, які нагороджені чотирма і більше медалями "За відвагу";
- учасникам бойових дій під час Другої світової війни;
- особам, які у період Другої світової війни працювали в тилу;

- особам із інвалідністю I і II групи, які брали участь у бойових діях на території інших країн у період після Другої світової війни (але, зауважте, учасників АТО вона не стосується. Податкова соціальна пільга учасникам АТО в 2024 році надається на загальних підставах, тобто 1 514 грн);
- колишнім в'язням концтаборів, гетто та місць примусового утримання під час Другої світової війни;
- особам, які визнані репресованими чи реабілітованими.

На підприємстві працює робітник із ставкою 8000 грн і має 2 дітей із інвалідністю. Відповідно до закону він має право на отримання ПСП, так як граничний дохід в такому випадку дорівнює $4240 * 2 = 8480$. Для дітей інвалідів застосовують підвищену ПСП, тож вона буде розраховуватись як $2771 * 2 = 4542$ грн.

Розв'язок: ПДФО = $(8000 - 4542 - 120) * 0,18 = 600,84$

ВЗ = 120

До виплати працівнику: 7279,16 грн.

Працівнику та роботодавцю варто враховувати той факт, що право на ПСП мають обоє батьків, але застосувати розмір граничного доходу з огляду на кількість дітей може лише один із батьків. Тому батьки самі вирішують з огляду на їх зарплати, хто з них скористається правом на застосування граничного доходу, щоб отримати підвищений розмір ПСП залежно від кількості дітей. Отже, якщо батько використовує ПСП «на дітей», то мати втрачає на неї право, проте вона все ще має право на ПСП «на себе», наприклад за роботою за сумісництвом.

Отже, було розглянуто ставки та розрахунок податкової соціальної пільги. Метод розрахунку доволі простий, тому кожен працівник може самостійно розрахувати скільки податків та зборів утримується із його заробітної плати.

2.2 Організація обліку і аналізу ПДФО на підприємстві

Облік податку на доходи фізичних осіб на підприємстві являє собою важливий та невід’ємний елемент фінансового управління та забезпечення відповідності податковому законодавству. Від ефективності такої системи залежить не тільки точність розрахунків, а й своєчасність сплати податків та фінансова стабільність підприємства і разом з тим його репутація на ринку.

При аналізі виплат, пропонується виявити вплив рівня мінімальної заробітної плати на заробітну плату та податок на доходи фізичних осіб (табл.2.5). Було взято п’ять робітників та їх зарплати, що були просумовані.

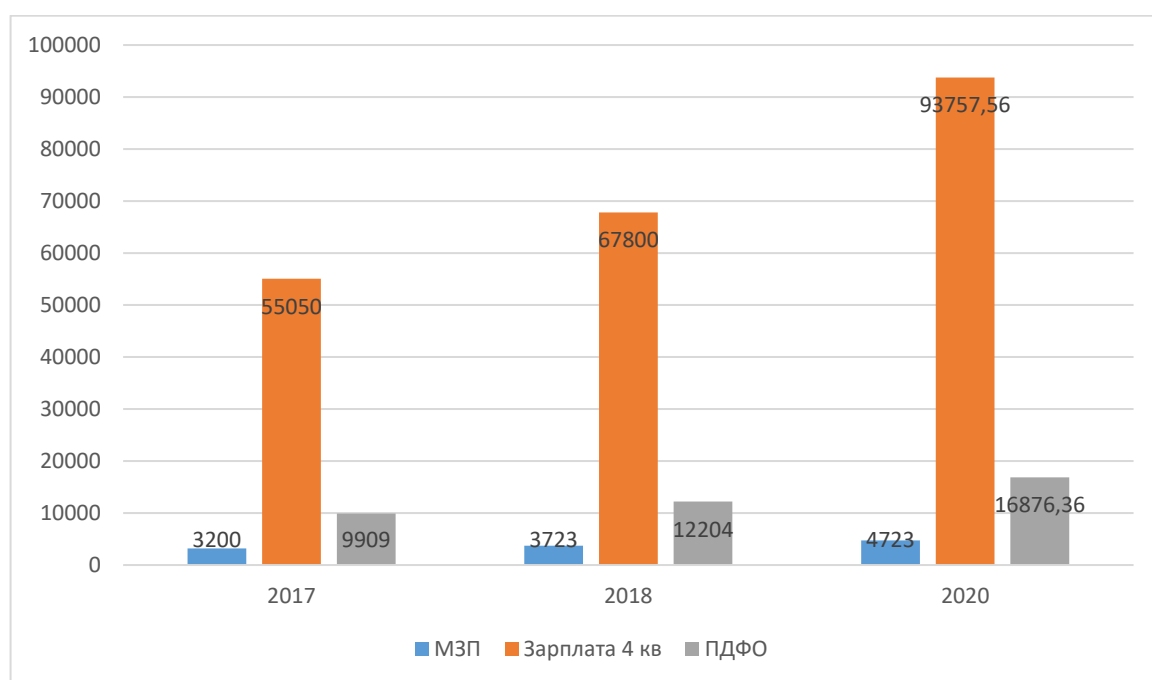


Рисунок 2.3 – Порівняльний аналіз відношення рівня зарплати до МЗП та ПДФО

Аналізуючи діаграму, можемо точно спостерігати як прямо залежить обсяг ПДФО до рівня мінімальної заробітної плати, і як залежить загальний рівень оплати праці на підприємстві від встановленого рівня мзп.

Облік податку на доходи фізичних осіб відбувається на рахунку 641 «Розрахунки за податками», підприємство використовує синтетичний рахунок

6411 «розрахунки за ПДФО». Сучасні технології дають можливість автоматизувати процеси та збільшити ефективність діяльності підприємства. Підприємство, котре розглядається, використовує для обліку бухгалтерську програму 1С версії 8.

Підприємство використовує синтетичні рахунки для обліку податків та зборів при розрахунках з бюджетом. В таблиці 2.4 представлено проводки, котрі бухгалтерія робить для обліку операцій за нарахуванням податків та зборів по заробітній платі.

Далі розглянемо працівника, оклад котрого до нарахування всіх податків та зборів становить 8670 грн в місяць. Розрахунок сум, котрі будуть стягнені з працівника:

1. Нарахування ПДФО за умови, що у працівника немає права на податкову соціальну пільгу та немає інших відрахувань: $\text{ПДФО} = (8670 - 130,05) * 18\% = 1560,60$ грн
2. $\text{ВЗ} = 8670 * 1,5\% = 130,05$ грн
3. $\text{ЄСВ} = 8670 * 22\% = 1907,4$ грн
4. Сума до виплати = $8670 - (1560,60 + 130,05) = 6979,95$ грн

Таблиця 2.4 – Облік нарахування податків та зборів

№	Операція	Д-т	К-т	Сума
1	Нараховано заробітню плату торговельному агенту	93	661	8670,00
2	Нараховано ПДФО	661	6411	1560,60
3	Нараховано ВЗ	661	6426	130,05
4	Нараховано ЄСВ	611	651	1907,40
6	Перераховано до бюджету ПДФО	6411	311	1560,60
7	Перераховано до бюджету ВЗ	6426	311	130,05
8	Перераховано до бюджету ЄСВ	651	311	1907,40
9	Виплачено заробітню плату	661	311	6979,95

Наголосимо на тому що ключовим елементом успішної діяльності підприємства є своєчасне та точне подання податкової звітності згідно до нормативного законодавства. Це не тільки забезпечує відповідність законодавству і мінімізує штрафи, а й підвищує довіру державних органів та партнерів до підприємства. ТОВ РВО «Квітка» кожен рік подавало звітність,

відповідно до встановлених норм та вимог, а також термінів. Таку звітність в будь-який момент можна переглянути в електронному кабінеті платника податків. Зручним є те, що можна відфільтрувати звітність за роками, знайти вхідну та вихідну звітність, продивитися консультації та ще багато функціоналу електронного кабінету.

Так як ТОВ РВО «Квітка», як і будь яке підприємство, прагне досягти максимальної ефективності у веденні обліку, воно обрало шлях автоматизації та веде облік в програмі 1С, котра дає можливість автоматично розраховувати обсяг нарахованих податків та допомагає із обранням потрібного рахунку для ведення обліку. Також варто пам'ятати про те що важливою складовою аналізу фінансового стану є визначення економічних показників (табл.2.5).

Таблиця 2.5 – Загальні економічні показники виробничо-фінансової діяльності ТОВ РВО «Квітка» 2021-2023 рр

№	Показник	Рік		
		2021	2022	2023
1	Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) тис.грн	3892,1	1337,5	2550,2
2	Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) тис.грн	(3865,7)	(890,3)	(506,4)
3	Чистий прибуток (збиток)	26,4	14,8	56,1
4	Власний капітал	312,3	237	293,1
5	Валюта балансу	874,1	2265,2	3145,7

Розрахунок темпу зростання:

- $2023-2022pp=2550,2/1337,5*100\%$
 $2022-2021=1337,5/3892,1*100\%$
- $2023-2022=506,4/890,3*100\%$
 $2022-2021=890,3/3865,7*100\%$
- $2023-2022=56,1/14,8*100\%$
 $2022-2021=14,8/26,4*100\%$
- $2023-2022=293,1/237*100\%$
 $2022-2021=237/874,1*100\%$
- $2023-2022=3145,7/2265,2*100\%$

$$2022-2021=2265,2/874,1*100\%$$

Отже, по розрахункам бачим, що чистий прибуток, власний капітал, валюта балансу та чистий дохід мають тенденцію до зростання, а підприємство є прибутковим та в 2023 році демонструвало непоганий рівень прибутковості.

Підприємство, котре демонструє високий рівень організації податкової звітності, використовуючи автоматизацію бухгалтерського обліку за допомогою програмного забезпечення 1с версії 8, а також офіційно працевлаштовує та виплачує заробітну плату, має високі шанси на досягнення успіху на економічній арені. Ефективне управління цими аспектами діяльності сприяє підвищенню фінансової стабільності, зростанню продуктивності та покращенню репутації підприємства. У результаті, така компанія є привабливою для потенційних партнерів та працівників, котрі будуть цінними активами в діяльності.

Отже, було проаналізовано основні показники економічної діяльності підприємства, котрі показали що ТОВ РВО «Квітка» є прибутковим та зберігає дану тенденцію. Крім того, було представлено які проводки використовуються при нарахуванні податків та розрахунках з бюджетом.

2.3 Аналіз ролі ПДФО в бюджеті України

Як вже згадувалось у першому розділі, податок на доходи фізичних осіб займає ключову позицію у формуванні бюджетів різних країн світу, в тому числі і в Україні. Аналіз ролі ПДФО в бюджетному процесі важливий для розуміння економічного здоров'я країни, ефективності податкової політики та її впливу на соціально-економічний розвиток суспільства. Тож вважаємо за доцільне більш ширше розглянути та проаналізувати структуру бюджету України та питому вагу ПДФО в ньому.

Таблиця 2.6 – Надходження до зведеного бюджету України за 2019-2023
(Розраховано автором на основі [10])

Вид податку	Рік				
	2019	2020	2021	2022	2023
Податкові надходження до ЗБУ (%)	80.12%	79,10%	85.37%	53,14%	45,04%
Внутрішні податки на товари та послуги	50%	50,10%	53,90%	31,90%	28%
Податки на доходи, податок на прибуток, податки на збільшення ринкової вартості	21,74%	21%	22%	14,90%	13,13%
Рентна плата	4,70%	4,90%	6,20%	4,77%	2,26%
Податки на міжнародну торгівлю та зовнішні операції	3%	0,30%	2,94%	1,50%	1,50%
Інші податки та збори	0,40%	0,31%	0,30%	0,20%	0,14%

Аналізуючи дану структуру, можемо бачити, що податок на доходи займає друге місце по наповненню бюджету України серед інших податків. Динаміка була позитивною до 2022 року, а із 2022 року спостерігається досить різкий спад. Все це спричинено початком повномасштабного вторгнення на територію України у лютому 2022 року. Це вдарило по економіці і це спостерігається не тільки по зниженню рівня податків на доходи, а і серед інших податків. Проте, не зважаючи на складну ситуацію, податок на дохід всеодно не втратив своєї вагомості позиції.

Якщо аналізувати і говорити за майбутні роки, то обсяг надходжень ПДФО до бюджету буде повільно збільшуватися, на нашу думку. Проте для цього держава повинна створювати умови за яких люди хотіли б повертатися в Україну та влаштовуватися на роботу тут. Є ризик підвищення податків і переходу економіки в тінь. Наразі економічна ситуація в Україні досить хитка.

ПДФО є загальнодержавним податком і до 2011 року він повністю йшов до державного бюджету. Після 2011 було змінено порядок перерозподілу між бюджетами.

Відповідно до Бюджетного кодексу України податок на доходи фізичних осіб розподіляється за таким принципом:

- Частка, що перераховується до Державного бюджету України (ст.29БКУ): 25%ПДФО на відповідній території України (крім Києва та Севастополя); 605 на території міста Києва⁴
- Частка, що перераховується до місцевих бюджетів України (ст.64 БКУ): 60% ПДФО по всій території України, крім міста Київ та Севастополь(крім пасивних доходів фізичних осіб (проценти на поточний або депозитний (вкладний) банківський рахунок, проценти на вклад (депозит) у кредитній спілці); 40% ПДФО у місті Києві (крім пасивних доходів фізичних осіб (проценти на поточний або депозитний (вкладний) банківський рахунок, проценти на вклад (депозит) у кредитній спілці);
- До обласних бюджетів – 15% [11].

Далі розглянемо фактори впливу на ПДФО, так як це дозволить більш чітко розуміти ситуацію на даний момент. Логічно підкреслити, що фактори прямого впливу це ті фактори, котрі впливають на коливання обсягів надходжень до бюджету. До таких факторів відносимо економічні, політико-правові, демографічні та соціально-культурні фактори (табл.2.6).

Говорячи за фактори економічного впливу, розділимо їх на макроекономічні та мікроекономічні та виділимо основні. До макроекономічних можна віднести:

- Економічний ріст. Стрімкий рівень економічного зростання призводить до збільшення обсягів доходів населення і отже до збільшення надходжень ПДФО до бюджету. А ось стагнація економіки зменшує доходи населення і надходження ПДФО зменшуються.
- Інфляція може впливати на номінальні доходи, призводячи до їх збільшення, проте їх купівельна спроможність зменшується, що відображається на реальних надходженнях ПДФО.

До мікроекономічних факторів віднесемо наступні:

- Рівень заробітних плат напряду впливає на обсяги надходжень ПДФО, так як зростання середнього рівня заробітної плати веде до збільшення нарахованого ПДФО, а ось зниження заробітних плат навпаки веде до зниження рівня обсягу ПДФО.
- Тіньова економіка веде до зменшення частки надходжень від ПДФО, тому що вона зменшує офіційні доходи. Тож держава повинна сприяти впровадженню ефективної податкової політики, щоб знизити рівень тіньової економіки.

Таблиця 2.7 – Фактори впливу на обсяг надходження від ПДФО (складено автором на основі [12])

Фактор	Складові
Економічний	<ul style="list-style-type: none"> – Економічний розвиток країни та регіонів – Платоспроможність населення – Перерозподіл ВВП – Інфляція – Середня заробітна плата – Банківські ставки за депозитами та кредитами – Ситуація на грошовому ринку – Валютний курс
Політико-правовий	<ul style="list-style-type: none"> – Розподіл податків між бюджетними рівнями – Фінансові санкції та податкові пільги – Автономія місцевих бюджетів – Стабільність податкової системи
Демографічний	<ul style="list-style-type: none"> – Зайнятість та рівень безробіття – Чисельність населення – Міграція населення
Соціально-культурний	<ul style="list-style-type: none"> – Податкова культура та платіжна дисципліна – Ставлення до праці та якість життя

Отже, розглянувши дану таблицю і повертаючись до таблиці 2.5, можемо сказати що із 2022 року найвпливовішим став фактор демографічний

та економічний, адже відбувалася міграція населення, зниження платоспроможності через втрату роботи.

Таблиця 2.8 – Рівень інфляції [13]

Рік	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	За рік
2018	101,5	100,9	101,1	100,8	100,0	100,0	99,3	100,0	101,9	101,7	101,4	100,8	109,8
2019	101,0	100,5	100,9	101,0	100,7	99,5	99,4	99,7	100,7	100,7	100,1	99,8	104,1
2020	100,2	99,7	100,8	100,8	100,3	100,2	99,4	99,8	100,5	101,0	101,3	100,9	105,0
2021	101,3	101,0	101,7	100,7	101,3	100,2	100,1	99,8	101,2	100,9	100,8	100,6	110,0
2022	101,3	101,6	104,5	103,1	102,7	103,1	100,7	101,1	101,9	102,5	100,7	100,7	126,6
2023	100,8	100,7	101,5	100,2	100,5	100,8	99,4	98,6	100,5	100,8	100,5	100,7	105,1

Аналізуючи рівень інфляції, можемо також яскраво бачити коливання в країні, що були у 2020 році, 2022 році. За 2018 рік інфляція була відносно стабільною, з деякими піками у вересні та жовтні. У 2019 році спостерігається більш стабільна ситуація порівняно з 2018 роком. 2020 рік був досить стабільним, не зважаючи на пандемію, що свідчить про використання ефективних заходів урядом. А ось у 2021 році відбулось зростання інфляції, що також залежало від відновлення економіки після пандемії. У 2022 році бачимо переламний момент, коли інфляція піднялась до рекордних 126.6%, що безпосередньо пов'язано із початком повномасштабного вторгнення та в результаті економічного потрясіння. В 2022 році були критичні зростання цін на продукти та енергоносії, так як був шалений попит через відключення електроенергії і підприємці цим скористались. В 2023 році ситуація покращилась, спостерігається стабілізація економіки та адаптація до нових умов.

Отже, завдяки аналізу складових зведеного бюджету України у розрізі податкових надходжень, було підтверджено, що податок на доходи фізичних осіб відіграє ключову роль у наповненні бюджету та стабільно тримається на другому місці по об'єму надходжень. Також було виокремлено фактори, котрі мають вплив на ПДФО. Завдяки аналізу надходжень за різні роки, можна чітко побачити коли почалися кризові та важкі моменти для економіки України.

2.4 Шляхи вдосконалення системи оподаткування податку на доходи фізичних осіб

На відміну від інших країн ЄС, Україна має досить низьку ставку ПДФО. Розглянемо плюси та можливі мінуси для України при впровадженні прогресивної системи оподаткування та чи вигідна така система, котра прижилася у розвинутих країнах, таких як: Канада, США, Велика Британія, Німеччина, Швеція.

Тож, ідея прогресивної системи оподаткування полягає в тому, що багатші верстви населення повинні сплачувати більше податків, щоб забезпечити соціальну справедливість та зменшити рівень нерівності в суспільстві.

По-перше, прогресивна система оподаткування сприяє зменшенню соціальних нерівностей. Одна з ключових переваг полягає в тому, що більш заможні люди сплачують більше податків, тим самим забезпечуючи додаткові ресурси для соціальних програм та послуг, таких як охорона здоров'я, освіта та соціальний захист. Це допомагає забезпечити більшу доступність таких послуг для всіх шарів суспільства, незалежно від їхнього доходу.

По-друге, прогресивна система сприяє створенню більш справедливого податкового навантаження. Вона створює можливість для того, щоб ті, хто має більше, сплачували більше, тоді як ті, хто мають менше, не перевантажувалися податками. Це допомагає зменшити фінансовий тиск на низькодоходних громадян і сприяє їхньому соціальному та економічному розвитку.

По-третє, прогресивна система оподаткування може сприяти економічному зростанню та інноваціям. Наприклад, шляхом зменшення податкового тягаря на низькі та середні доходи та спрощенням доступу до соціальних програм, вона може стимулювати споживчий попит та підтримувати економічну активність. Також, можливість інвестування додаткових коштів у соціальні програми та інфраструктуру може сприяти створенню сприятливого середовища для підприємництва та інновацій.

Але чи зможе така система нормально сприйматися громадянами України питання спірне. Найбільш передбачуваним ефектом від впровадження такої системи буде перехід діяльності середніх та малих підприємців до тіні, так як ніхто не хоче платити більше. Тож, держава повинна враховувати всі ризики і знайти шлях до заохочення людей вести бізнес в таких умовах.

Варто нагадати, що не існує досконалої системи оподаткування в світі, проте потрібно розглянути та проаналізувати досвід інших країн, заради покращення власної системи. Країни, котрі є досить економічно розвиненими, мають досить високі ставки податків. Зокрема, розвинені країни використовують прогресивну ставку, про що було згадано вище. В таблиці 2.8 представлено найвищі ставки податку на доходи фізичних осіб. Додамо, що в деяких країнах податку були ще більш високими, а на даний момент знизились.

Таблиця 2.9 – Максимальна ставка ПДФО у країнах світу

Країна	Ставка %
Швеція	52,3
Нідерланди	49,5
Іспанія	47
Бельгія	50
США	37
Данія	52,07
Норвегія	39,6
Великобританія	45

Податкова система Швеції відома високим рівнем оподаткування та прогресивність. До основних видів податків відносять ПДФО, податок на прибуток корпорацій, ПДВ, майновий податок та інші місцеві податки. Як і в Україні, податок на доходи фізичних осіб є основним джерелом надходжень до державного бюджету. Швеція має централізовану систему оподаткування і за розробку та виконання податкової політики відповідає державна податкова служба, котра контролює сплату податків, перевіряє податкові звіти і надає консультації громадянам та підприємствам. Для більш ефективного

функціонування системи оподаткування Швеції існують додаткові органи контролю такі як Міністерство фінансів, яке займається розробкою фіскальної політики та податкового законодавства. Якщо дохід працівника становить 540,700 шведських крон або менше, податок з нього не стягується. Однак, якщо працівник заробляє більше 540,700 шведських крон, з доходу стягується податок у розмірі 20%. Однак, якщо загальний річний дохід перевищує 618 700 шведських крон, з доходу також стягується державний прибутковий податок. Крім того, незалежно від доходу, працівники повинні сплачувати муніципальний податок у розмірі 32%.

Розглядаючи систему оподаткування Нідерландів, потрібно пам'ятати що надходження поділяються на три різні груби, так звані «коробки». І кожен тип доходу оподатковується за власною шкалою, а також має власну податкову ставку. Оподатковуваний дохід фізичної особи базується на сукупному доході в цих трьох блоках.

«Коробка» 1 стосується оподатковуваного доходу від роботи та власності на житло і включає в себе наступне:

- Дохід від роботи;
- Дохід від власності на основне місце проживання (передбачуваний дохід);
- Періодичні надходження і виплати;
- Пільги, пов'язані із забезпеченням доходу;

«Коробка» 2 стосується оподатковуваного доходу від істотної участі. «Коробка 3» стосується оподатковуваного доходу від заощаджень та інвестицій. В таблиці 2.10 представлено ставки податків для Нідерландів.

Таблиця 2.10 – Податкові ставки в Нідерландах

Оподатковуваний прибуток (євро)		Податки (1)в євро	Податок на стовпець(2.%)
Більше(1)	Не більше(2)		
0	38,098		9,32
38,098	75,518	3,550	36,97
75,518		17,384	49,50

Тривалий час в Великобританії була шедулярна форма оподаткування доходів громадян. За такої системи виділяли 6 груп шедул, проте в 2005 році відбулася реформа і всі групи об'єднали в одну. Крім шедул А(доходи від власності та орендованого майна) та Д(дохід від виробничо-комерційної діяльності), котрі досі актуальні.

Неоподатковуваний мінімум в Великобританії становить 12500 фунтів стерлінгів, а податкові ставки становлять 20%,40% та 45%.

Говорячи за Канаду, зазначимо що 70% державного бюджету складають податкові надходження, а решта від різних зборів, дозволів і прибутку від інвестицій. Податки є обов'язковими для всіх, а ухилення від сплати є злочином. Канада використовує багаторівневу систему збору податків, а головним збирачем податків виступає держава, котра несе відповідальність за приплив грошових коштів та їх ефективний розподіл. Рівнем нижче йдуть провінції, котрі мають окрему (додаткову) систему оподаткування, яка формує бюджет провінцій, котрий спрямовується на вирішення проблем провінції та закриття їх потреб. Далі йдуть міські муніципалітети, що отримують грошові надходження за рахунок зборів, тарифів та податків на власність.

Так як податки стягуються та федеральному, провінційному та муніципальному рівні, розміри виплачуваних податків різняться не тільки в межах провінції, а й залежать від того де ви мешкаєте. Наприклад, у межах Великого Торонто має значення, чи ви живете безпосередньо в Торонто або в одному з його передмість – від цього залежить скільки зароблених грошей піде на податки та збори.

Провінції відповідають за збір таких податків:

- податок на прибуток підприємств;
- витрати на погашення боргу;
- податок на здоров'я роботодавця;
- податок на паливо;
- податок на бензин;
- податок на валовий дохід;

- гармонізований податок з продажів;
- податок на передачу землі;
- податок на видобуток корисних копалин;
- Прибутковий податок з громадян;
- провінційний земельний податок;
- провінційний податок з продажів та ще багато інших.

Громадянам не обов'язково пам'ятати весь список податків, так як вони стосуються не кожного і з ними в першу чергу мають справу комерційні структури.

Податок на доходи фізичних осіб в Канаді сплачується раз на рік і ним обкладається дохід, що був отриманий за рік. Податок на доходи стягується на федеральному та на провінційному рівні (це два окремих податки). На федеральному рівні ставки податку такі:

- 15% на перші 45917 доларів доходу
- 20,5% на суму понад 45917 доларів доходу, але менше 91832 доларів;
- 26% на суму понад 91823 долларів і менше 142354;
- 29% на суму понад 124 354 доларів і менше 202802 доларів доходу;
- 33% на суму понад 202 802 доларів.

Неоподаткований мінімум в Канаді на федеральному рівні становить 11 635 доларів.

Податок на доходи фізичних осіб в Канаді на провінційному рівні становить (розглядаємо Онтаріо):

- 5,05% на перші 43 907 доларів доходу;
- 9,15% на суму понад 43 907 доларів і менше 87 814 доларів;
- 11,16% на суму понад 87814 доларів і менше 50 003;
- 12,16% на суму понад 150 003 та менше 220 005 доларів;
- 13,16% на суму понад 220 005 доларів доходу.

Неоподаткований мінімум на провінційному рівні становить 15 087 доларів. Додамо, що в провінції Онтаріо одні із найнижчих податків на доходи фізичних осіб.

Далі виокремимо спільні та відмінні риси щодо сплати ПДФО в Україні та країнах ЄС (див.табл.2.11). Зауважимо, що в більшості країн ПДФО виступає місцевим податком і їх ставки регулюють місцеві органи самоврядування. В Україні ж податок на доходи фізичних осіб є загальнодержавним і ставка є єдиною для всіх. Порядок сплати ПДФО до бюджету передбачено ст.168 ПКУ.

Таблиця 2.11 – Порівняння системи стягнення ПДФО в Україні та ЄС

Спільне	Відмінне
Застосовується в усіх країнах	Прогресивна шкала оподаткування
Декларування доходів громадян	Прозорість та відкритість в оподаткуванні
Державний контроль та адміністрування	Правила оподаткування встановлюють місцеві органи самоврядування
Однакова сутність та риси податкових систем України та країн ЄС	Надання соціальних пільг не окремим громадянам, а сім'ям
Податкові пільги	В оподаткуванні заробітної плати використовується прогресивна шкала, а для інших доходів – пропорційні ставки

Влада України із року в рік намагається реформувати та покращити систему оподаткування, проте вона все ще має свої проблеми та прогалини і резерви для підвищення ефективності.

Переглядаючи податкову систему, варто звернути увагу на те, щоб збільшити податкові надходження і покращити економічну ситуацію, потрібно зменшити податкове навантаження на малозабезпечених громадян. Потрібно враховувати сімейний стан платника, враховуючи кількість працевлаштованих у сім'ї та пенсіонерів, а також дітей.

Щоб забезпечити соціальний захист громадян та покращити боротьбу з тіньовою економікою, необхідне покращення умов для ведення бізнесу, а також перегляд шкали прогресивного оподаткування ПДФО у розрізі збільшення кількості щаблів цієї системи, відштовхуючись від розміру річного оподаткованого доходу. Також потрібні впровадження заходів заради

виявлення платників, котрі виплачують заробітну плату «у конвертах». Нажаль, рівень корупції в країні не дозволяє запроваджувати ефективні заходи боротьби проти таких підприємців, тож потрібне реформування системи в цілому. За корупцію повинні бути реальні строки ув'язнення без можливості відкупитися.

На соціально-культурному рівні потрібно приділити увагу податковій дисципліні та відповідальності, що дозволить зміцнити та підвищити податкову культуру суспільства.

Отже, пропонуємо замінити податкову соціальну пільгу прогресивною системою стягнення ПДФО, що дасть можливість підтримки малозабезпечених громадян, а також сформує середній клас в Україні. Частина доходу, що призначена для накопичення або інвестування, можна оподаткувати, залишаючи недоторканими кошти, що витрачаються на особисті потреби. Цей підхід допоміг би зменшити соціальні напруження в суспільстві та відсунути більшу частину податкового тягара з малозабезпечених верств населення України.

Також, доцільним є не оподатковувати мінімальну заробітну плату ПДФО, так як це порушує гарантії надання реальної мінімальної заробітної плати. Крім того, варто надавати пільги для родин навіть з однією дитиною віком до 18 років, так як наразі діюча допомога є недостатньою. Актуальність надання пільг родинам заключається в тому, що на даний момент у нас демографічна криза, а державі завжди потрібен ресурс – громадяни. Надання пільг для сімей навіть з однією дитиною підштовхнуло б людей до народження дітей, вони були б впевнені в тому, що зможуть виховати та забезпечити умови для зростання дитини.

Ще одним шляхом покращення могло б стати спрощене викладення податкових законів, а також підвищення якості виконання податкових процедур і зрозуміліша податкова звітність, могли б зробити доступними для кожного платника ПДФО. Це мало б ефективний вплив на діяльність

податкових органів, так як замість надання консультацій та роз'яснень вони могли б приділяти час посиленому нагляду за платниками податків.

Зазначимо, що вирішення вищезазначених проблем спрямовано на підвищення довіри населення України до податкової системи та зменшення кількості конфліктів між платниками та органами контролю.

Далі перейдемо до можливих шляхів удосконалення ведення обліку податку на доходи фізичних осіб на підприємстві ТОВ РВО «Квітка». Починати удосконалення системи обліку необхідно з урахуванням таких моментів:

- Створення та включення в офіційні документи підприємства спеціальний розділ, котрий би описував процеси організації та методики проведення податкових розрахунків;
- Також підприємство мати створений графік документообігу, котрий включає необхідні форми первинних документів, відповідальних осіб, а також терміни виконання;
- Оновлення програмного забезпечення.

Програмне забезпечення, котре використовує досліджуване підприємство, вже стало застарілою версією, хоча все ще ефективно виконує свої функції. Тож пропонуємо розглянути плюси та мінуси програми 1С 7 та 1С 8 (див. табл. 2.12).

Таблиця 2.12 – Порівняльна характеристика програми 1С 7 Бухгалтерія та 1С 8 Бухгалтерія

Елемент порівняння	1С версія 7	1С версія 8
Кореспонденція рахунків	Вводити вручну	Довідник кореспонденцій, котрий ж навігатором і використовується щоденно
Відповідність форми звітності звітному періоду	Потрібно слідкувати за відповідності форми та звітному періоду	Відстежується автоматично
Коригування показників	Є можливість виправляти показники під час автоматичного формування звітності, але без збереження	Є можливість виправляти показники під час автоматичного формування звітності із збереженням

Планування підготовки і задачі звітності, сплати податків	Сервіс контролю термінів платежів відсутній	Є сервіс контролю термінів, котрий нагадує про сплату платежів та подачу звітності
Перевірка заповнення	Немає автоматичної перевірки	Присутня
Можливість подання звітності через інтернет	Неможливе напряду, а лише із використанням додаткового програмного забезпечення	Можливе надсилання напряду із можливістю отримання інформації про стан звітності

Проаналізувавши отримані результати, можемо сказати, що оптимальним рішенням буде оновити програмне забезпечення, що дасть можливість в майбутньому мінімізувати помилки при поданні та заповненні звітності.

ВИСНОВКИ

Розвиток України в розрізі соціально-орієнтованої правової держави, котра спрямовується на інтеграцію в європейське співтовариство, буде визначатись на рівні розвитку всіх державних інститутів, в тому числі і на рівні податкової системи.

В першому розділі роботи розглянуто історичні особливості становлення податку на доходи фізичних осіб, визначено економічну сутність і досліджено, що обкладення ПДФО складається із декількох етапів, починаючи від визначення механізму оподаткування до створення відповідного правового забезпечення, котре повинно базуватися на податкових доктринах і концепціях економічного розвитку.

В другому розділі розглянуто організаційно-економічну характеристику підприємства, процес організації нарахування і сплати ПДФО на підприємстві, аналіз впливу ПДФО на формування бюджетів всіх рівнів.

На нашу думку, виходячи із проаналізованого матеріалу, головною проблемою стягнення податку на доходи фізичних осіб є необ'єктивність та несправедливість до платників. Прикладом може бути встановлення ставки 18% на єдиному рівні і при цьому ставка оподаткування дивідендів – 5%. Це створює ситуацію, коли бідніші верстви населення сплачують більше податків, ніж заможні верстви населення. Така ситуація призводить до збільшення розриву між багатими та бідними.

В ході дослідження розглянуто історичні аспекти зародження та становлення податку на доходи фізичних осіб. Розглянута Пруссія, Китай, Англія та Київська Русь.

Також було розглянуто думки науковців щодо трактування значення ПДФО, вони вважають його функціональним податком. Даний податок виконує декілька функцій: виступає інструментом регулювання циклічних коливань, є регулятором рівня доходів суспільства, перерозподільний

механізм, а також має прямий вплив на рівень зайнятості населення, формування заощаджень громадян та інвестиційну спроможність.

В ході аналізу надходжень до державного бюджету було встановлено, що ПДФО займає друге місце по питомій вазі. Також було розглянуто фактори впливу на податок і визначено, що 2022 рік та роки пандемії були особливо складними для української економіки і це яскраво відобразилось на об'ємі надходжень до державного бюджету.

Тож, було виокремлено фактори впливу на ПДФО. Основними факторами стали: економічні, демографічні, політично-правові та соціально-культурні. Основними проблемами, що стали перешкодою в функціонуванні ПДФО стали:

- Карантинні обмеження;
- Початок повномасштабного вторгнення, що призвело до масової евакуації та міграції людей, а також до закриття підприємств на початку;
- Низький рівень заробітної плати;
- Часта криза в українській фінансовій системі;
- Значний рівень тіньової економіки;
- Низька ефективність податкової системи.

Було розглянуто досвід різних країн в оподаткуванні та висунуто можливі шляхи покращення вітчизняної системи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Греченко В. А., Греченко В. В. Виникнення і розвиток податку з доходів фізичних осіб до Першої світової війни. Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ, 2010. № 2. С. 23-30. URL:http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhnuvs_2010_2_5(дата звернення 06.12.2020)
2. Задорожня Л. А. Регулятивна ефективність персонального прибуткового податку: приклад України : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.08. Ірпінь : Ун-т держ. фіск. служби Укр., 2017. 266 с.
3. Тулай О. І., Ямелинець А. І. Податок на доходи фізичних осіб: роль та значення в умовах бюджетної децентралізації. БізнесІнформ, 2019. №1. С. 343–348
4. Чижова Т. В. Податок на доходи фізичних осіб: наукові постулати та практичні аспекти функціонування. Науковий вісник Херсонського державного університету, 2014. Вип. 6. С. 103–106
5. Дулік Т. О., Александрюк Т. Ю. Сучасна система управління оподаткуванням в Україні та її роль у процесі формування доходів бюджетів держави. Вісник ДДФА, 2015. № 1. С. 144–153.
6. Шевченко Р. Ю. Методологічні засади оподаткування доходів фізичних осіб у контексті впровадження Податкового кодексу України. Вісник ДДФА, 2011. № 5. С. 102–110
7. Безверхий К. Облік і звітність розрахунків за податком на доходи фізичних осіб. Бухгалтерський облік і аудит, 2015. № 5. С. 27-37.
8. Вознюк О. Б. Податок на доходи фізичних осіб та його вплив на формування доходів місцевих бюджетів. Збірник науково-технічних праць. Науковий вісник НЛТУ України. 2012. Вип. 22. С. 176 – 180.
9. Податкова соціальна пільга в 2024 році: таблиця, показники. Онлайн-бухгалтерія SMARTFIN.UA: зарплата, кадри, звіти, облік ФОП. URL: <https://smartfin.ua/page/podatкова-sotsialna-pilga-v-2024-rotsi> (дата звернення: 01.06.2024).

10. Державний веб-портал бюджету для громадян URL: <https://openbudget.gov.ua/> (дата звернення: 01.06.2024).
11. Бюджетний кодекс України. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#n1015> (дата звернення: 01.06.2024).
12. Слободянюк Н. О. Проблеми формування дохідної частини місцевих бюджетів в умовах фінансової децентралізації. Н. О. Слободянюк, М. О. Коніна Економіка і суспільство Випуск 2. Мукачєво, 2016.
13. Індекс інфляції (2000-2024). Ставки, індекси, тарифи. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/index/inflation/> (дата звернення: 01.06.2024).
14. Безверхий К. Модель внутрішньогосподарського контролю розрахунків за податками та зборами / К. Безверхий // Бухгалтерський облік і аудит. - 2016. - №2. – С.30- 36
15. Бурова Т.А. Інформаційні основи облікової політики та шляхи їх удосконалення. Науковий вісник Полісся. 2016. № 2(6). С. 73–78.
16. Волошан І.Г., Волковська Я.В. Облікова і податкова політика в управлінні бізнес-процесами промислових підприємств. Бізнес Інформ. 2019. № 1. С. 273–278.
17. Кононенко Л. В., Новіков М. Організація обліку розрахунків з бюджетом за податками: проблеми та перспективи. Розвиток обліку, аудиту та оподаткування в умовах інноваційної трансформації соціально-економічних систем : матеріали VIII Міжнар. наук.-практ. конф., 25 листоп. 2020 р. – Кропивницький, 2020. – С. 162–164.
18. Крисоватий А.І. Теоретико-організаційні доміанти та практика реалізації податкової політики в Україні: монографія. — Тернопіль: картбланш, 2005 — 371 с
19. Кушніренко О.А. Розрахунки за податками сільськогосподарських підприємств як об'єкт обліку і контролю / Кушніренко О.А// Облік і фінанси. 2017. № 2(76). С. 727–735

20. Карпишин Н. І., Ніпіаліді О. Ю. Податок на доходи фізичних осіб: практика та проблематика справляння в місцеві бюджети. Інноваційна економіка, 2019. Вип. 5-6 (80). С. 169-174. URL :<http://inneco.org/index.php/innecoua/article/view/85/0> (дата звернення 01.06.2024 р.)
21. Кміть В., Яскевич О. Зарубіжний досвід функціонування системи прямого оподаткування та доцільність його застосування у національній практиці. Український журнал прикладної економіки, 2017. Т. 2. № 3. С. 96–106.
22. Мандоліна Т. Соціальна несправедливість сплати податку на доходи фізичних осіб. Фінансово-кредитна система України в умовах інтеграційних і глобалізаційних процесів : Матеріали XVI Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів та аспірантів. 20-21 квітня 2017 р. Черкаси: ЧННІ ДВНЗ «Університет банківської справи», 2017. С. 177-180
23. Михайленко С. В., Шрамко О. О. Фіскальні ефекти розподілу податку на доходи фізичних осіб між бюджетами. 2016. Вип. 21. час. 2. С. 160-164.
24. Росенко Т. І., Ямелинець А. І. Фіскальна консолідація, як інструмент врегулювання надмірного державного боргу. Регіональна економіка та управління, 2020 № 4(30).
25. Сомова В. В., Чумакова О. О. Імітаційне моделювання прогресивної шкали ставок податку на доходи фізичних осіб в Україні. Проблеми економіки, 2014. № 3. С. 305–311.
26. Цимбалюк І. О. Податкове навантаження, як критерій ефективності ведення податкової політики. Економічний вісник університету : збірник наукових праць. Переяслав-Хмельницький : Державний вищий навчальний заклад «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди», 2012. № 19/1. С. 183-187.
27. Швабій К. І. Регулятивна ефективність податку на доходи фізичних осіб в Україні. Фінанси України, 2013. № 4. С. 27-44.

28. Юшко С. В. Бюджетна система : навчальний посібник Х. : Вид. ХНЕУ, 2013. 345 с
29. Валігура В.А. Вектори підвищення рівня використання та розширення бази оподаткування ПДВ в Україні / В.А. Валігура // Ефективна економіка. – 2013. – №4. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу до журналу: <http://www.economy.nauka.com.ua>.
30. Десятнюк О.М. Управління податковим боргом // О.М. Десятнюк Т.Я. Маршалок. – Тернопіль: Вектор, 2013. – 340 с.
31. Мельник І. Складання акцизної накладної під час експорту підакцизних товарів / І. Мельник // Вісник. Право знати все про податки і збори. – 2016. - № 24. – С. 18-19.
32. Строжук В. Застосування ставок ввізного мита згідно з Митним тарифом України / В. Сторожук // Вісник. Право знати все про податки і збори. – 2016. - № 24. – С. 33-35.
33. Лист Мінфіну України від 21.02.2017р. № 11130 «Щодо подання фінансової звітності разом з податковою декларацією з податку на прибуток підприємств»
34. Я. В. Литвинков, І. Д. Якушик «Податкові системи зарубіжних країн» [Електронний ресурс] . - Режим доступу: [http:// www.ukrse.kiev.ua](http://www.ukrse.kiev.ua)
35. Карлін М. І., Ліповська-Маковецька Н. І. Податкові системи країн Америки: навч. посіб. Луцьк: Вежа-Друк, 2015. С. 11-31.
36. Подолянчук О. А. Податок на додану вартість: суть та стан первинного обліку. Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. Наук. Ж-л. 2017. №1. С. 82-101.
37. Бугай Т. В. Концепція реформування податкової системи України: наукові та практичні аспекти [Електронний ресурс] / Бугай Т. В. // Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. – 2014. - № 2. - С. 32-46. – Режим доступу до ресурсу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znprnudps_2014_2_5.

38. Податкова система: навч. посіб. / Баранова В. Г. та ін.; за ред. В. Г. Баранової. Одеса: ОНЕУ. 2014. С. 128-182.
39. Зельдіна О. Напрями модернізації податкової політики України [Електронний ресурс] / Зельдіна О. // Юридична Україна. – 2017. № 1-2. С. 103–110.
40. Податкова система: Навчальний посібник / [Волохова І. С., Дубовик О. Ю., Слатвінська М. О. та ін.]; за заг. ред. І. С. Волохової, О. Ю. Дубовик. – Харків: Видавництво «Діса плюс», 2019. – 402 с
41. Податковий кодекс. tax.gov.ua. URL: <https://tax.gov.ua/nk/> (дата звернення: 02.05.2024).
42. Сідельникова Л.П., Костіна Н.М. Податкова система : навч. посіб. Київ : Ліра-К, 2013. С. 604.
43. Ярошенко Ф. О., Павленко В. В., Павленко В. П. Історія податків та оподаткування в Україні : навч. посіб. Київ : ДП «Вид. дім «Персонал», 2012. С.
44. Sabine V. E., History of Income Tax: The Development of Income Tax from Its Beginning in 1799 to the present day related to the social, economic and political history of the period (economic History) / V. E. V. Sabine. – London : Allen & Unwin, 1966. – 288 p.
45. Форми звітності з ПДФО в США URL:<https://www.irs.gov/formsinstructions>
46. Крисоватий А.І. Теоретико-організаційні домінанти та практика реалізації податкової політики в Україні: монографія. — Тернопіль: картбланш, 2005 — 371 с.
47. Кононенко Л. В., Новіков М. Організація обліку розрахунків з бюджетом за податками: проблеми та перспективи. Розвиток обліку, аудиту та оподаткування в умовах інноваційної трансформації соціальноекономічних систем : матеріали VIII Міжнар. наук.-практ. конф., 25 листоп. 2020 р. – Кропивницький, 2020. – С. 162–164.
48. Жиряда Х.В. Вдосконалення обліку податкових розрахунків на підприємствах України / Жиряда Х.В., Савчук Д.Г.// Економіка і суспільство.

2018. Випуск № 18. С.900-907. URL:
https://economyandsociety.in.ua/journals/18_ukr/125.pdf

49. Десятнюк О. М. Управління податковим боргом : навчальний посібник / О. М. Десятнюк, Т. Я. Маршалок. – Тернопіль : Вектор. 2013. – 340 с.

50. Волошенюк І.Є. Удосконалення бухгалтерського обліку розрахунків з податку на прибуток / Волошенюк І.Є.// Ефективна економіка. 2017. № 7. URL:
<http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=5701>

51. Опря Є. Історичні аспекти формування та розвитку податкової системи в Україні. *Університетські наукові записки*. 2005. Т. 3, № 15. С. 375–378.

ДОДАТКИ

Додаток А

Таблиця А.1. - Розвиток ПДФО на території України

Основні етапи еволюції	Період	Ставки податку	Нормативно-правове Забезпечення	Характеристика етапу
I	1991-1933 рр.	13-60%	Закон України №1306-ХІІ від 05.07.1991 р. «Про прибутковий податок громадян України, іноземних громадян та осіб без громадянства.	Податок на прибутки складається з двох частин: основна та додаткова. Платників поділили на категорії та групи, відповідно до яких призначалися ставки. У зв'язку із встановленням неоподаткованого мінімуму, значна кількість осіб звільнялися від оподаткування
II	1993-2003	10-50%	Декрет кабінету Міністрів України №13-92 від 26.12.1992 р. «Про прибутковий податок з громадян»	Оподаткування проводиться з урахуванням категорії та групи платника, а також залежно від типу отриманого доходу
III	2004-2010	0%, 1%, 5%,13%, (15%),30%,5 0%	Закон України №889-IV від 22.05.2003 р. «Про податок з доходів фізичних осіб»	Суттєве зниження податкових ставок та з ним податкового навантаження, розширено базу оподаткування, а також додаються соціальні пільги та податковий кредит.

IV	2011-2015	0%,1%,5% 1 0%,15%,17 %,30	Податковий кодекс України №2755-VI від 02.12.2010	Податковий кредит перетворено на податкову знижку
V	2016 і до тепер	0%, 5%,9%,18%	Закон України № 909-VIII від 24.12.2015 р. «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2016 році»	В ході податкової реформи система нарахування податку була змінена з малопрогресивної на пропорційну, а єдину базову ставку ПДФО встановлено на рівні 18%. З 2014 року в Україні розпочато курс на децентралізацію. Законом України № 79-VIII від 28.12.2014 «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо реформи міжбюджетних відносин» було внесено зміни до Бюджетного кодексу щодо розподілу ПДФО. Зросла роль ПДФО як стимулюючого чинника об'єднання територій та джерела фінансування об'єднаних територіальних громад (ОТГ).

Примітка. Складено автором на основі [2, с. 44–45; 3; 4, с. 104].